

Mastitida může být příběh s koncem

Témata konzervace objemných krmiv a záněty vemene přitáhla v únoru na pět míst České republiky desítky zájemců. V chovech dojeného skotu může být téma kvality siláží, stejně jako mastitid nekonečným příběhem. Semináře, na kterých se návštěvníci dozvěděli novinky týkající se těchto dvou oblastí, pořádala krmivářská společnost VVS Verměřovice.

Jana Velechovská

V úvodu upozornil Jiří Burdych na ekonomické dopady výroby a zkrmování nekvalitních objemných krmiv, stejně tak na poměrně vysoký výskyt mastitid v České republice. „Je dobře, že poptávka po mléku a mléčných výrobcích drží cenu syrového mléka na přijatelné úrovni, přesto je nutné hledat zlepšení v problematických nákladových položkách. Objemná krmiva činí zhruba 15 % nákladů na dodané mléko, veterinární a plemenářské náklady 7 % a odpisy krav zhruba 10 procent celkových nákladů. Z vyřazených krav představuje podíl vyřazených na onemocnění vemene až 16 %“, sdělil Burdych. Na příkladě jednoho podniku se 150 dojnici dále dokumentoval, že 25% výskyt subklinických mastitid způsobí ztrátu jen za léčení, odpisy krav a snížení tržeb až 252 tisíc korun ročně.

Nešvary v zemědělských podnicích

Dále se slova ujal Bernard Andrieu ze společnosti Biotol UK, který u ní pracuje jako specialista na silážování. Upozornil na několik nešvarů, se kterými se v zemědělských podnicích často setkává. Vše začíná už na poli, kde mnohdy dochází ke kontaminaci hmoty například zeminou. Důležité je také dodržet technologický

postup sklizně včetně délky strniště, která může být klíčová pro obsah živin ve výsledné hmotě. „Celou silážní linku je nutné dobře zorganizovat, od sklizně po návoz do žlabů, dusání a zakrývání plachtou a zátěžovými materiály,“ konstatoval Bernard Andrieu.

Bernard Andrieu

Dalším problémem může být obsah živin v konečném produktu. Podle názoru řečníka vychází krmná hodnota siláže (používané do krmných dávek) většinou z analýzy čerstvých pícnin a jen málokdy ze skutečných vzorků. „Obvykle se tedy nazakládá na skutečné krmné hodnotě siláže, kterou jsou krmeny krávy. Musíme zajistit, aby se siláž, kterou jsou krávy krmeny, co nejvíce podobala čerstvým pícninám,“ doporučil Bernard Andrieu.

„Kvalita siláže včetně její mikrobiologické nezávadnosti je výsledkem obrovského množství faktorů a ve většině případů k ní mohou přispět silážní konzervanty. Nejsou však samospasitelné, jsou jen jednou z částí celého procesu výroby objemných krmiv,“ dodal na závěr.

Boj se záněty vemene

„Máme vysokoužítkové krávy a nedokážeme se o ně postarat.“ Těmito slovy zahájil svoji přednášku MVDr. Ondřej Bečvář. Ztráty mléka způsobené mastitidami jsou podle něj větší, než se na první pohled zdají. Jako příklad uvedl výsledky studie Eberhard et al., kde se uvádí, že při počtu somatických buněk v tanuku na úrovni 200 tisíc na ml suroviny je postiženo šest procent čtvrtí ve stádě a tento zásah znamená ztrátu denního nádoje ve výši jednoho až dvou procent. Při hodnotě 500 tisíc se jedná o postižení 16 procent čtvrtí a ztrátu šesti procent mléka, u hodnoty 1500 tisíc na mililitr jde již o 48 % postižených čtvrtí a 29 % ztraceného mléka. „Mastitidy jsou nákladnější než špatné zabřezávání nebo nemoci končetin, přičemž nejdražší je ztracená produkce mléka,“ konstatoval řečník.

Původ mastitid

„U skotu jsou mastitidy z devadesáti procent způsobeny bakte-

riální infekcí,“ sdělil přítomným MVDr. Bečvář. Hlavními hráči jsou pak podle jeho slov G+ mikroorganismy, především streptokoky (uberis, dysgalactiae, agalactiae), stafylokoky (aureus, CNS), enterokoky, *A. pyogenes* a *C. bovis*. Z gramnegativ-

MVDr. Ondřej Bečvář

ních bakterií se pak jedná nejčastěji o koliformní původce onemocnění (*E. coli*, *Klebsiella*, *Enterobacter*). „Tyto G- záněty není potřeba léčit, imunita krávy si s nimi většinou do několika dní poradí sama. Mastitidy způsobené G+ zárodky ale musíme léčit cíleně,“ konstatoval Bečvář. Zbylých deset procent zánětů připadá na traumatické příčiny, například přišlápnutí struku nebo jiné poranění.

Klasifikace zánětů vemene spočívá v rozlišení jednotlivých druhů podle různých hledisek. Můžeme se tak setkat s mastitidou klinickou či subklinickou, lokální nebo celkovou, katarální či parenchymatózní, environmentální nebo kontagiózní, akutní či chronickou.

„Klinická mastitida je poměrně snadno rozeznatelná, nakažená plemence vykazuje ve větší či menší míře všechny typické příznaky (otok, zarudnutí, teplo, bolest a ztrátu funkce). Důležité je, aby obsluha na dojrně nepodcenila správné pracovní postupy a provedla u každé čtvrti odstříkání mléka před začátkem dojení. Pokud se objeví nenormální mléko, které má jinou barvu, je vodnaté, obsahuje krev, hnis nebo vločky, je vhodné provést zkoušku pomocí NK testu a následně rozhodnout o vyřazení čtvrti z dodávky a o jejím léčení,“ konstatoval Ondřej Bečvář.

Příčiny zánětu

V další části přednášky zmínil MVDr. Bečvář mastitidní trojúhelník. Jednu stranu tvoří kráva (její imunita, čistota vemene), druhou stranu představuje technika dojení (podtlak, stabilita podtlaku na strukovém konci, funkce pulzátoru, kvalita násadců a umístění stroje) a na třetí, neméně důležité straně

trojúhelníku stojí člověk (správný postup dojení).

Obrannoschopnost plemence je přitom mnohdy vystavena zvýšenému infekčnímu tlaku, například ve stáji, na dojrně nebo ve výběhu. „V zimním období se imunita obecně zhoršuje, proto ji doporučuji podpořit zvýšeným množstvím tuku v krmné dávce, lepším podestýláním a optimálním mikroklimatem stájového prostoru,“ řekl MVDr. Bečvář.

Kvalitní podojení začíná přípravou a stimulací vemene otřením utěrkou, odstříkáním, osušením a dezinfikováním, pak nastupuje správné nasazení dojního stroje a vlastní dojení. „Fáze před dojením by přitom neměla trvat déle než minutu a půl, aby nepřestál působit hormon oxytocin,“ informoval MVDr. Ondřej Bečvář.

Jak na „milionářku“

Jako chronické se označují mastitidy u těch plemenců, jejichž vzorky v kontrole užitkovosti vykazaly dvakrát po sobě hodnotu vyšší než jeden milion somatických buněk na mililitr mléka. Pak se podle slov přednášejícího chovatel musí rozhodnout, jestli bude takovou krávu – milionářku – léčit nebo ji vybrakuje. Rozhodování o osudu takové plemence by mělo probíhat na základě kultivace mléka, její užitkovosti, reprodukčního statusu, případně stadia laktace. ■